

Verslag internetconsultatie

Er is één reactie binnengekomen op de internetconsultatie. Die reactie gaat over de verhouding tussen artikel 23, vijfde lid, Grondwet en dit wetsvoorstel. In artikel 23, vijfde lid, Grondwet is bepaald dat deugdelijkheidseisen (ofwel kwaliteitseisen) die aan het bekostigd onderwijs worden gesteld, bij wet worden geregeld. Indien dergelijke eisen gelden voor het bijzonder onderwijs, moeten zij de vrijheid van inrichting in acht nemen.

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft eerder opgemerkt dat uit artikel 23, derde, vijfde en zesde lid, Grondwet voortvloeit dat 'ten minste de hoofdlijnen van de deugdelijkheidseisen' bij wet in formele zin moeten worden vastgesteld. Ze dienen daarnaast 'zodanig helder te zijn geformuleerd dat de vrijheid van richting en inrichting gewaarborgd blijven'. Verder volgt uit de Grondwet dat de rijksbijdrage een adequate lumpsumbekostiging moet bieden voor de onderwijsactiviteiten, zodat de instellingen hun wettelijke taken kunnen uitvoeren en de deugdelijkheid (basiskwaliteit) van het onderwijs gewaarborgd is.

In de reactie op de internetconsultatie wordt ten eerste gesteld dat het voorstel in strijd zou zijn met bovengenoemde constitutionele uitgangspunten omdat het voorstel strijdig zou zijn met het beginsel dat de bekostiging van instellingen bij wet wordt bepaald, op een wijze die voor alle instellingen kenbaar is, en waarbij uiteindelijke verschillen in ontvangen bekostiging gebaseerd zijn op objectieve maatstaven. Door deze opmerking heeft de regering aanleiding gezien de criteria op basis waarvan een instelling aanvullende middelen kan krijgen bij bijzondere omstandigheden objectiever weer te geven. In het wetsvoorstel is verduidelijkt dat het niet alleen moet gaan om bijzondere omstandigheden die in redelijkheid niet door de instelling binnen de rijksbijdrage van het betreffende jaar kunnen worden opgevangen, maar ook dat deze kosten in redelijkheid niet binnen de normale bedrijfsvoering van de instelling kunnen worden opgevangen. Met deze nadere specificering is het criterium verder geobjectiveerd. Tevens ten overvloede wordt nog opgemerkt dat de besluiten die de minister in een individueel geval neemt moeten voldoen aan het gelijkheidsbeginsel zoals opgenomen in artikel 1 van de Grondwet.

Ten tweede wordt gesteld dat het voorstel strijdig is met het uitgangspunt dat instellingen aanspraak hebben op een basisbekostiging die als zodanig voldoende is om te voldoen aan de gestelde deugdelijkheidseisen. Dat zou het geval zijn omdat uit het landelijk budget jaarlijks een bedrag gereserveerd wordt voor het opvangen van bijzondere omstandigheden. Dat het slechts om een geringe reservering gaat zou daar niet aan af doen. Dit standpunt wordt door de regering niet gedeeld. De reservering op de rijksbijdrage wordt door de begrotingswetgever vastgesteld. Wat voldoende is voor het borgen van de basiskwaliteit, is niet objectief vast te stellen. Het is de begrotingswetgever die daar jaarlijks keuzes in maakt. Aangezien ook de begrotingwetgever gehouden is de grondwettelijke norm na te leven, zal de reservering steeds zodanig zijn dat de basisbekostiging adequaat blijft.

Ten slotte wordt in de reactie op de internetconsultatie nog gevraagd hoe de regering de verhouding ziet tussen de strijd met de constitutionele beginselen en het voordeel dat dit wetsvoorstel biedt om niet meer op ad hoc basis te hoeven zoeken naar financiële middelen binnen de OCW begroting bij bijzondere omstandigheden. Zoals hierboven is toegelicht is onderhavig wetsvoorstel niet in strijd met constitutionele uitgangspunten. De regering hecht veel belang aan transparantie voor de instellingen en het voorkomen van financiële improvisaties. Dit voorstel draagt daar aan bij. Het voorstel leidt ook overigens niet tot beleidsmatige bezwaren.